

Verslag zienswijzenoverleg zonneveld Nergena, Bennekom

Datum: 23 april 2020

Locatie: Raadzaal

Aanwezigen:

Gemeenteraad (via MS Teams):

1. Harry van Huijstee (PvdA)
2. Sjoerd Bakker (VVD)
3. Jan Pieter van der Schans (CDA)
4. Edy Bouma (GB)
5. Taeke Boersma (CDA)
6. Theo Folmer (SGP)
7. Peter van Leusden (GL)
8. Niek v.d. Brink (CU)
9. Gerrit Heij (SGP)
10. Harry Hindriks (CU)
11. Marian van Roekel (CDA)
12. Henk Splint (BB)

Griffie (via MS Teams):

1. Jeanne Pattinasarany
2. Gerrit Hagelstein
3. Jorine Koenders

College van B&W (fysiek aanwezig):

1. Lex Hoefsloot (wethouder GL)

Ambtenaren:

1. Jan-Hauke Mens (fysiek aanwezig)
2. Jan-Willem van den Bovenkamp (fysiek aanwezig)
3. Frank Bongers (via MS Teams)
4. Sophie Nijman (via MS Teams)
5. Wilma van Wensem (via MS Teams)

Zienswijzenindieners (fysiek aanwezig):

1. LTO Noord, hierna inspreker 1;
2. St. Leefbaarheid De Kraats en Nergena, hierna inspreker 2;
3. [inspreker 3], wonend te Bennekom;
4. [inspreker 4], wonend te Bennekom;
5. [inspreker 5], wonend te Bennekom;
6. [inspreker 6], wonend te Bennekom;
7. Stichting Milieuwerkgroepen Ede, hierna inspreker 7;
8. Agrarische Natuurvereniging het Binnenveld, hierna inspreker 8;
9. [inspreker 9], wonend te Bennekom;
10. Weidevogelwerkgroep Binnenveld Oost, hierna inspreker 10.

Verslag

Inleiding

Het overleg begint met een welkomstwoord van de wethouder. Verder wordt het proces kort toegelicht. Daarna wordt het woord gegeven aan de zienswijzenindieners om hun zienswijze mondeling toe te lichten.

1. Inspreker 1

LTO herhaalt het standpunt wat zij in eerdere RES-bijeenkomsten heeft gedeeld. Van zonnepanelen op landbouwgrond krijgt de gemeente spijt. Dit in tegenstelling tot zonnepanelen op daken of restgronden. Het opwekken van zonne-energie in Nederland heeft namelijk een lage effectiviteit. Het is een prima aanvulling in combinatie met andere functies, maar kan nooit een zinnige vervanging voor een waardevolle functie zijn.

In de Landbouwvisie staat dat de beperkt beschikbare landbouwgronden in het gebied zo veel als mogelijk voor landbouwontwikkeling beschikbaar moeten blijven. Er wordt niet voldoende naar andere opties gekeken. Er wordt geen diepgaande en weloverwogen belangenafweging gevonden.

Recent is 300 hectare agrarische grond omgevormd tot natuur. Het zonneveld van Nergena komt daar nog eens bovenop. Daarnaast wordt niet zorgvuldig omgegaan met het waarderen en het bevorderen van het bodemleven. Een zonneveld leidt tot zombiebodems. 80% van het zonneveld heeft onvoldoende licht voor plantengroei.

Er ligt geen echt onderzoeksplan onder het initiatief. Er spelen vooral financiële belangen bij de WUR en de initiatiefnemer. Een onderzoek naar de gevolgen van panelen op grond kan goed op andere locaties, zoals bij bestaande zonnevelden of bij een veld van 0,5 hectare.

LTO roept de WUR op om in te zien hoeveel weerstand dit plan oproept. De WUR moet zich bewust zijn van haar rol als uithangbord van de agrarische sector. De WUR doet dit initiatief niet in naam van de landbouw.

LTO wijst op innovaties die beter en slimmer zijn, waardoor we slimmer en beter met onze schaarse ruimte om kunnen gaan. Stad Ede kijkt heel gemakkelijk naar zijn buitengebied om daar haar doelen voor de energieopwekking te halen. Maar in de stad en industrie liggen nog veel mogelijkheden voor zonnepanelen, zoals op de daken, op de gevels en op de geluidswal langs snelwegen. En juist daar is het ondergrondse elektriciteitsnetwerk vaak al op orde.

2. Inspreker 2

Inspreker 2 vindt dat de nationale politiek vaak spreekt over participatie. Bij dit project is echter geen goede participatie geweest. Er is alleen een donatie aan de stichting voorgesteld, maar dit is vriendelijk afgewezen door de stichting.

3. Inspreker 3

Inspreker 3 vindt dat de zonneladder niet goed is toegepast. Waarom komen de zonnepanelen niet op andere gronden van de WUR? Daarnaast zijn er nog veel daken beschikbaar.

Het plan lijkt op de Japanse walvisvaart. Het wetenschappelijk onderzoek wordt erbij gehaald om aan te tonen hoe goed het plan is, terwijl het in de kern een slecht plan is. Bovendien is het onderzoek niet duidelijk.

Er is sprake van inconsequent beleid. Er zijn namelijk veel ongebruikte restgronden die beter geschikt zijn. In dit geval wordt de structuur van het landschap onderbroken. Dit plan is lastig te bevatten als 2 km verderop wordt geïnvesteerd in de natuurontwikkeling bij de Binnenveldse Hooilanden.

Verder wil LC Energy met name grote projecten realiseren vanwege de opbrengst.

De WUR is niet echt gericht op de landbouw. Inspreker 3 houdt zelf rekening met streekeigen beplanting. Het zonneveld komt niet ten goede aan de streekeigen beplanting.

Tot slot wordt de vergelijking gemaakt met het buitenland. In het buitenland is landbouw ingezet voor de opslag van CO₂. Zonnepanelen worden daar op restgronden langs de snelweg gerealiseerd, maar niet op kostbare landbouwgronden.

4. Inspreker 4

Inspreker 4 wijst op de propaganda van de initiatiefnemers en de media. In de beeldvorming is sprake van super efficiëntie bij het zonneveld. De opwek van zonne-energie is niet voldoende. Als het huidige energieverbruik blijft stijgen, dan kunnen zonnevelden hier niet tegen op. Zonnevelden zijn niet zo efficiënt als wordt beweerd. Waarom wordt het landschap aangetast voor het voorzien in een relatief klein deel van de energiebehoefte?

In de media is door LC Energy aangegeven dat zaad van bedreigde planten wordt ingezaaid bij het zonneveld. Deze bedreigde soorten gedijen niet op vruchtbare grond. Op de vruchtbare gronden van Nergena en onder de zonnepanelen (zonder licht) gaan deze soorten weinig kans maken.

Verder zijn de wensen van omwonenden niet meegenomen in het inrichtingsplan, terwijl dit wel wordt beweerd. De omwonenden zijn nagenoeg unaniem tegen het plan.

Het zonneveld wordt een proeflocatie van de WUR. Tegen de tijd dat het wetenschappelijk onderzoek klaar is, ligt half Nederland al vol met zonnevelden. Dit is mosterd na de maaltijd. Bekend is dat de bodemkwaliteit achteruitgaat en dat de bodem na deze periode vele malen meer tijd nodig heeft om te herstellen.

Vervolgens komt de rol van de gemeente aan de orde. LC Energy krijgt, op de middag voorafgaand aan de raadsvergadering waarin over de voorlopige verklaring van geen bedenkingen wordt gestemd, de gelegenheid om een wervende presentatie te houden. Dit is erg dubieus. Deze eenzijdige voorlichting en beeldvorming zal de stemming zeker hebben beïnvloed.

Verder krijgt de zonneladder uit de 'Wind- en zonnewijzer' geen goed gevolg. Met de huidige SDE-subsidies zijn zonnevelden veel aantrekkelijker dan zonnepanelen op het dak. Hoewel de gemeente hier niet direct invloed op heeft, zou dit wel moeten worden aangekaart bij de regelgevende overheden. Gelderland is koploper op het gebied van zonprojecten en het elektriciteitsnet raakt vol. Veel initiatieven van agrariërs en bedrijven worden afgewezen. Organiseer dat bij deze schaarste voorrang aan zon op daken wordt gegeven.

5. Inspreker 5

Inspreker 5 geeft aan dat hij niet zal gaan inspreken, maar dat hij wel medeauteur is van de ingediende zienswijzen.

6. Inspreker 6

Inspreker 6 treedt op als vertegenwoordiger namens de Zonneparkgroep Nergena, als LTO-lid, als bewoner, als agrariër en namens de bewoners van het buitengebied in en rond Nergena en De Kraats. Zijn zienswijzen zijn ondertekend door 110 personen.

Het concept-RES Regio Food Valley vermeld een aantal uitgangspunten voor zonne- en windenergie onder het kopje 'Op weg naar schone energie in 2030'. De toelichting van de Gemeente Ede vermeldt de selectieprocedure voor grote zonnevelden en de wenselijkheid voor zoveel mogelijk zonnevelden op andere plekken dan landbouwgrond. Het "Concept-RES Regio Food Valley" en de "Toelichting van de Gemeente Ede" verplichten B&W en raad ten aanzien van zonne-energie tot het onderzoek van het gebruik op daken, boven parkeerterreinen, op stortplaatsen, van restgronden en "andere voorkeursbestemmingen" en deze energiebron zo veel mogelijk te concentreren en te combineren langs snelwegen.

Daarnaast geeft inspreker 6 aan dat minimaal 50% financiële participatie van de omgeving een belangrijke voorwaarde is voor het slagen van het project. 50% participatie moet bij de vergunningverlening worden getoetst en worden gehanteerd als afslagcriterium.

Verder wordt aangegeven dat aangenomen mag worden dat de Menukaart Regio Food Valley van toepassing is. Daarin zijn randvoorwaarden opgenomen om ontwikkelingen van (agrarische) bedrijven in het buitengebied mogelijk te maken. Vanwege de druk op het Binnenveld kan agrarische grond niet gemist worden voor de ontwikkeling van het eigen bedrijf en de regionale voedselvoorziening. In een rapport voor weidevogels in het Binnenveld staat dat er geen ruimte is voor zonnepanelen in het Binnenveld. Daarnaast wordt van de boeren verwacht dat zij kruidenrijke akkerlanden gaan aanleggen. Dit kan alleen als de boeren voldoende grond behouden. De meeste bedrijven in het Binnenveld zijn al intensief door de onttrekking van de 300 ha natuurgrond. Ook moeten de boeren in het kader van grondgebondenheid 65 % eiwit van eigen grond halen. Hier hebben zij dus voldoende grond voor nodig. Dit wordt zo op deze manier steeds lastiger, omdat ze steeds verder omsloten worden door de vier WERV-gemeentes.

Voorts komt aan de orde dat agrarische gronden noodzakelijk zijn voor de voedselproductie. De huidige coronacrisis laat zien dat de grondstoffenvoorziening voor levensmiddelen in Nederland kwetsbaar is vanwege de import van veel grondstoffen uit landen buiten de EU als Zuid-Amerika. De agrarische gronden - en niet alleen in het Binnenveld - zijn nu en in de toekomst hard noodzakelijk voor de grondstoffenvoorziening voor levensmiddelen. Bovendien is bij het gebied rond Nergena

vanwege de wat hogere ligging sprake van een van de meest vruchtbare gronden in het Binnenveld. Daarom zouden deze gronden niet gebruikt moeten worden voor een zonneveld.

Tot slot geeft de gemeente aan dat ze nooit op zoveel weerstand hadden gerekend. Dit zegt iets over het mooie gebied waar de bewoners erg trots op zijn.

7. Inspreker 7

Een belangrijk punt is de aantasting van het leefgebied van weidevogels en reeën. Door het zonneveld verdwijnt weer een onder druk staand leefgebied van de patrijzen. Weidevogels als de wulp en de kievit kunnen niet meer op het perceel gaan broeden. Onduidelijk is hoe de gele kwikstaart en veldleeuwerik op een zonneveld zouden reageren. Ook wordt de trekroute van reeën afgesneden door de plaatsing van hekken. De faunapassages zijn niet geschikt voor de ree.

Verder worden waardevolle bomen van voor 1950 bedreigd. Deze zijn van belang voor aanwezige vogels en vleermuizen en kunnen niet gecompenseerd worden door nieuwe aanplant.

De vormvrije mer-beoordeling is onvoldoende. Zo staan er bijv. zes bomen in plaats van twee bomen. Ook de effecten op vogels zijn niet onderbouwd. Bij het inzaaien van inheemse planten is sprake van floravervalsing. Kortom, er is een volledige MER nodig.

De bodemstructuur en het bodemarchief zullen verstoord worden door de verankering van honderden betonnen schroefpalen. Dit is zowel het geval bij de aanleg als bij de ontmanteling van het zonneveld. Als er archeologische resten aanwezig zijn, dan gaan deze hierdoor verloren.

Daarnaast is sprake van het verlies van vruchtbare agrarische grond. Beekeerdgrond is namelijk goede vruchtbare landbouwgrond. Dit is in tegenstelling tot wat LC Energy beweert. Toen de WUR de gronden aankocht, wilde de WUR deze gronden gewoon agrarisch gebruiken. De Landbouwvisie wil natuurinclusieve landbouw bevorderen. Dat kan alleen als er agrarische grond is. Een zonneveld past niet in de doelstelling van de Landbouwvisie.

Voorts wordt over het onderzoek door de WUR en TNO opgemerkt dat deze nog in de lucht hangt, omdat het onderzoek afhankelijk is van een subsidieregeling. Dit onderzoek kan net zo goed elders op een bestaand grondgebonden zonneveld plaatsvinden.

De financiële participatie is onvoldoende. 50% lokaal eigendom dient als uitgangspunt. In dit geval is sprake van maximaal 10%. LC Energy investeert zelf maar 10% van het startkapitaal, maar zal uiteindelijk voor 90% eigenaar zijn.

Verder is sprake van onzorgvuldig bestuur. De gemeente heeft LC Energy namelijk toezeggingen gedaan zonder steun bij de bevolking en de gemeenteraad.

Tot slot is de zonneladder niet goed doorlopen. Eerst moet worden gezocht naar andere geschikte plaatsen. Pas op het laatst mag worden gekeken landbouwgronden. Er is onvoldoende aangetoond dat er in de gemeente geen alternatieve locaties zouden zijn.

8. Inspreker 8

Inspreker 8 heeft veel contact met de WUR en met studenten van de WUR. Hij wijst erop dat de onderwijsinstelling los staat van de vastgoedtak.

De vastgoedtak heeft een ander beleid en dat is geld. Het gaat om beheren en tot waarde brengen. Voorbeeld is de boerderij bij de Ossenkampen aan de Haarwal in Wageningen. Er is 40 hectare verpacht aan mesthandelaar. Het wordt niet bewerkt door lokale boeren. De WUR heeft daar geen verantwoordelijkheid genomen, omdat boeren in het binnenveld werden gepasseerd.

De WUR neemt geen verantwoordelijkheid voor de vastgoedtak. De vastgoedtak is niet geïnteresseerd in het Binnenveld, maar de onderwijstak is wel geïnteresseerd.

Bij het zonneveld wordt het economisch aspect niet genoemd. Het landschapsfonds staat ook nergens genoemd. Verder ontbreekt het sociale aspect. De mogelijkheden voor participatie zijn minimaal.

Regie en samenwerking is de oplossing. De oproep aan de gemeente Ede is om regie te pakken ten opzichte van de vastgoedtak van de WUR.

9. Inspreker 9

Inspreker 9 woont op een manege. Hij is vooral bezorgd over de economische aspecten van het initiatief. Zonne-energie is goed, maar niet ten koste van open velden. Hij wil zelf graag zijn eigen daken volleggen, maar kwam financieel niet uit. Bij hem is het verkrijgen van een SDE-subsidie niet gelukt, terwijl hij niets aan de zonnepanelen hoeft te verdienen.

Bij het zonneveld voor Nergena wordt gekozen voor de goedkoopste oplossing. Zonnepanelen in het open veld met een trafohuisje is immers goedkoper dan zonnepanelen op het dak. De stimulering van duurzame energie door de overheid leidt tot winstbejag bij ontwikkelaars. De overheid laat taken als het behoud van het open landschap en een goede energietransitie zitten. We moeten niet van de markt afhankelijk zijn. Andere initiatieven zijn nodig, bijv. zonnepanelen op daken en bij geluidswallen.

Daarnaast heeft het zonnepark invloed op de bodem. Studenten van de WUR hebben hiernaar onderzoek gedaan. De uitdroging van de bodem is het probleem bij een zonneveld.

Verder is het terrein van de WUR erg groot (ongeveer 182 hectare). De WUR kan beter de niet-agrarische grasvelden bij hun onderwijsgebouwen volleggen met zonnepanelen. Het gebied bij Nergena heeft juist een hoge waarde en de bedrijven snakken naar agrarische ruimte.

Waarom wil de raad deze vergunning verlenen? Is dit een makkelijke manier om de doelstelling voor duurzame energie te behalen of past dit in de visie?

10. Inspreker 10

Inspreker 10 woont in Wageningen en komt vaak in het Binnenveld. Hij sluit zich aan bij de opmerkingen van SME.

Met betrekking tot het wetenschappelijk onderzoek merkt hij op dat het onduidelijk is wat TNO en Levend Archief gaan doen. Wat gaat er precies onderzocht worden?

Afronding

De wethouder geeft aan dat er geen vragen zijn van de raadsleden. De wethouder bedankt de aanwezigen. Er komt een zienswijzennota aan met daarin de reactie van het college van burgemeester en wethouders op de ingediende zienswijze. Deze nota zal openbaar zijn. De wethouder sluit de bijeenkomst af.